Eduskunta
Liikenne- ja viestintävaliokunta

Asiantuntijalausuntopyyntö

E 7/2022 vp Valtioneuvoston selvitys:
Komission tiedonanto - suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkoihin

Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta on varannut tilaisuuden antaa asiantuntijalausunto valtioneuvoston selvityksestä koskien komission tiedonantoa suuntaviivoiksi valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkoihin (E 7/2022 vp).

Liikenne- ja viestintäministeriö kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa.

Tiedonannon tarkoituksena suuntaviivojen muutosehdotuksista koskien valtiontukisääntöjen soveltamista laajakaistaverkkoihin on kommission mukaan selventää voimassaolevaa valtiontukisääntelyä ja varmistaa, että sääntely ottaa huomioon markkinoiden ja teknologian viimeisimmän kehityksen. Tiedonanto kytkeytyy vahvasti EU:n digitaaliseen siirtymään ja on merkittävä tekijä siirtymän mukaisia tavoitetta.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalalle kuuluva kansallinen laajakaistatukiohjelma perustuu nykyisellään komission asetukseen tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti (651/2014), jäljempänä nk. ryhmäpoikkeusasetus. Nykyinen tukiohjelma on voimassa ryhmäpoikkeusasetuksen voimassaolon mukaisesti vuoden 2023 loppuun asti. Viimeisimmät ryhmäpoikkeusasetuksen edellyttämät muutokset on annettu laajakaistarakentamisen tuesta annetun lain muuttamista koskevalla lailla (1185/2021), joka tuli voimaan 3.2.2022.

Liikenne- ja viestintäministerö pitää ehdotuksia pääosin kannatettavina ja pitää tarkeänä, että ehdotetut laajakaistasuuntaviivojen muutokset heijastavat EU:n kunnianhimoisia tavoitteita laajakaistayhteyksien laadun ja saatavuuden näkökulmasta.

Liikenne- ja viestintäministeriö pitää kannatettavana, että ehdotetuissa suuntaviivojen muutosehdotuksissa noudatetaan teknologianeutraaliuden periaatetta, eli mitään tekniikkaa ei aseteta etusijalle toteuttajan valinnassa tai velvoitteiden asettamisessa. Ministeriö kiinnittää huomiota kuitenkin siihen, että jatkossakin pääsija tulisi antaa markkinaehtoiselle

laajakaistayhteyksien rakentamiselle ja että laajakaistasuuntaviivojen ehdot eivät syrjäytä tai hidasta kaupallisia investointeja.

Verkkojen rakentamisen osalta liikenne- ja viestintäministeriö viittaa valtioneuvoston jatkokirjelmään eduskunnalle komission ehdotusluonnoksesta komission asetukseksi tiettyjen tukimuotojen toteamisesta sisämarkkinoille soveltuviksi perussopimuksen 107 ja 108 artiklan mukaisesti annetun asetuksen (EU) N:o 651/2014 muuttamisesta (valtiontukien yleisen ryhmäpoikkeusasetuksen muuttaminen) (UJ 1/2021 vp, asiassa U 8/2019 vp)) sekä siinä omaksuttuun valtioneuvoston kantaan koskien laajakaistaverkon rakentamista koskeviin uudistuksiin, ja pitää tärkeänä, että suuntaviivojen tulisi mahdollistaa em. valtioneuvoston kannan mukaisesti verkkojen rakentaminen kullekin alueelle sopivimman ja kustannustehokkaimman teknologian avulla ja huomioida, että kehityksen avulla myös yhteysnopeudet kasvavat eri teknologioissa.

Liikenne- ja viestintäministeriö suhtautuu positiivisesti siihen, että suuntaviivojen muutosehdotuksissa huomioidaan tuettavan hankkeen kokonaisuus, mutta kiinnittää huomiota siihen, että tuensaajan velvoitteiden tulisi olla tarkoituksenmukaisessa suhteessa tavoiteltuun päämäärään.

Liikenne- ja viestintäministerön pitää tärkeänä, että yhteydet markkinapuutteellisille alueille, eli niin sanotuille valkoisille ja harmaille alueille, turvattaisiin ensisijaisesti. Lisäksi tulisi huolehtia siitä, että em. valkoisten ja harmaiden alueiden osalta tuettava yhteysnopeus heijastaisi paremmin EU:n tavoitetason yhteysnopeuksia, jotta tuettu verkko ei itsessään muodostaisi markkinapuutetta.

Liikenne- ja viestintäministeriö kiinnittää huomiota, että kiinteän verkon osalta markkinapuutetta osoittava nopeusraja (1000/200 Mbit/s) on vielä tässä kehityksen vaiheessa ylimitoitettu, sillä tällaisia nopeuksia tarjotaan kaupallisesti vasta melko rajallisesti. Lisäksi ehdotuksen mukaan nopeusrajaa sovellettaisiin myös niin sanotuilla mustilla alueilla, joilla on jo kaksi kuituyhteydellä toteutettua verkkoa, joiden kehittäminen vähäisin investoinnein mahdollistaisi tavoiteltujen yhteysnopeuksien toteutumisen ilman valtiontukea. Mustien alueiden tukeminen voi hidastaa tai syrjäyttää kaupallisia investointeja ja täten vaikuttaa nopeiden laajakaistayhteyksien saatavuuden laajentumiseen.

Edellä selostettuun viitaten, liikenne- ja viestintäministeriö katsoo, että valtioneuvoston selvityksessä E 7/2022 vp on otettu huomioon ministeriön hallinnonalan kannalta keskeiset näkökulmat. E kirjeluonnosta on lisäksi käsitelty 28.1.-1.2.2022 EU19-jaostossa (viestintä) kirjallisessa menettelyssä sekä EU12-jaostossa (kilpailu, valtiontuki ja hankinta).